

Verschilt het gemiddeld rekenonderwijs tussen basisscholen?

Jaap Dronkers

Hoogleraar Onderwijs sociologie Maastricht Universiteit

Homepage: <http://apps.eui.eu/Personal/Dronkers/>

Inleiding

In onderwijsland en in de Tweede Kamer heerst een halve burgeroorlog, die zich vooral op de boodschapper richt (toekomstige rekentoets als onderdeel van het eindexamen in voortgezet onderwijs en het MBO), maar zich nauwelijks druk maakt over een belangrijke oorzaak van lage rekenvaardigheden: de kwaliteit van het rekenonderwijs in de basisschool. Met dit blog probeer ik de aandacht te verplaatsen van het symptoom (lage rekenvaardigheid aan eind voortgezet onderwijs), naar een oorzaak daarvan: verschillen tussen basisscholen in de rekenvaardigheden van hun leerlingen in groep 8. Het is dus een vervolg op mijn blog *Zijn er systematische verschillen tussen scholen (& onderwijstypen) in hun scores op de rekentoets?* (<http://www.volkskrant.nl/opinie/zijn-er-systematische-verschillen-tussen-scholen-in-hun-scores-op-de-rekentoets~a4029875/>). Ik vergelijk de gemiddelde scores van basisscholen op taal- en rekenen. Helaas heeft RTL alleen totale CITO-scores verkregen, dus die zijn onbruikbaar (<http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/cito-scores-2014-vergelijk-scholen-jouw-gemeente>). Maar de RTL kreeg wel van 648 basisscholen die uitsluitend gegevens uit het leerlingvolgsysteem gebruikten de afzonderlijke taal- en rekenscores gemiddeld per school. Die zijn dus ook publiek en die schoolgemiddelden gebruik ik in dit blog. Deze gemiddelde taal- en rekenscores heb ik vervolgens gestandaardiseerd en genormaliseerd, zodat zij beiden een gemiddelde van nul hebben en een standaarddeviatie van één (standaarddeviatie van één staat gelijk aan 6,4 punten verschil op de rekentoets of 4,3 op de taaltoets).

Deze genormaliseerde en gestandaardiseerde schoolscores heb ik vervolgens gebruikt om “rekenscholen” en “taalscholen” vast te stellen. Scholen waarvan de schoolrekenscore meer een punt hoger ligt dan de schooltaalscore, noem ik “rekenscholen”, scholen waarvan de schooltaalscore meer een punt hoger ligt dan de schoolrekenscore, noem ik “taalscholen”, de rest zijn gemiddelde scholen.

Het grote voordeel van deze procedure is dat de invloed van sociaal-economische achtergrond van de ouders op de hoogte van de taal- en rekenscores van scholen min of meer geneutraliseerd wordt. 6,6 % van deze 648 basisscholen zijn “taalscholen” en 8,3% “rekenscholen”.

Rekenscholen en taalscholen vergeleken

Op welke punten verschillen taal- en rekenscholen? Onderstaande tabellen geven antwoord.

Tabel 1: Denominatie verschillen tussen taal & rekenscholen in procenten

	taalschool	rekenschool
Algemeen Bijzonder	11,6	3,7
Antroposofisch	9,3	1,9
Evangelisch	2,3	-
Interconfessioneel	2,3	-
Openbaar	46,5	46,3
Protestants-Christelijk	14,0	25,9
Reformatorisch	-	1,9

Rooms-Katholiek	11,6	20,4
Samenw. Prot.Chr. - RK	2,3	-
Totaal	100,0	100,0

“Taalscholen” komen meer voor bij de Algemeen Bijzondere en Antroposofische denominatie, en “rekenscholen” bij de protestant-christelijke en Rooms-Katholieke denominatie.

Tabel 2: Onderwijsvisie bij taal & rekenscholen in procenten

	taalschool	rekenschool
Dalton / Jenaplan	2,3	1,9
Ervaringsgericht onderwijs	2,3	-
Gecertificeerde Jenaplanschool	2,3	-
Gecertificeerde Montessorischool	11,6	-
Eigen tempo werkwijze	-	1,9
Gecertificeerde Daltonschoon	-	3,7
Jenaplan / Montessori	-	1,9
Kees Boeke	2,3	-
Regulier	74,4	88,9
Vrije school	4,7	1,9
Totaal	100,0	100,0

“Taal scholen” komen meer voor bij Montessorischolen en vrije scholen, “rekenscholen” meer bij scholen zonder eigen onderwijsvisie.

Tabel 3: Sociale achtergrondverschillen en taal- en reken scores bij taal- en rekenscores

	Taalschool	rekenschool
Gemiddelde inkomen postcode leerlingen	36.946	34.590
Leefbaarindex postcode leerlingen	13,7	13,9
% leerlingen met gewicht 03	3,9%	6,6%
% leerlingen met gewicht 12	1,5%	4,8%
Begrijpend lezen lvs score	63,3	53,2
Rekenen lvs score	108,9	114,7

Leerlingen op “taalscholen” hebben een betere sociaal-economische achtergrond dan leerlingen op “rekenscholen”. De taalscore van “taalscholen” ligt dan ook 10 punten hoger dan die “rekenscholen”, maar de rekenscore van “taalscholen” ligt, ondanks hun betere sociaal-economische achtergrond 8 punten lager dan op “rekenscholen”.

Conclusie

Deze analyse van de taal en rekenscores uit het leerlingvolgsysteem van ruim 600 basisscholen laat zien, dat niet op alle basisscholen leerlingen voldoende rekenen. Dit kan niet herleid worden tot de sociale achtergrond van de leerlingen. In tegendeel, juist basisscholen met een gunstige sociaal-economische samenstelling (al dan niet in combinatie met hun onderwijsvisie of denominatie) hebben grotere kans op lagere rekenscores.

Dit betekent dat de kwaliteit van het rekenonderwijs tussen basisscholen nogal eens wisselt, en dat dit kwaliteitsverlies met name optreedt in samenhang met een kleine denominatie of een particuliere onderwijsvisie.

Het debat over rekenvaardigheid (en taalvaardigheid) aan het eind van de opleiding kan aan betekenis winnen door zich op belangrijke oorzaken te concentreren (kwaliteit van rekenonderwijs in basisscholen) in plaats van het symptoom (rekentoets aan eind VO en MBO).